

Onderwerp Resultaten onderzoek uitbreiding begraafplaats Noorddijk

Steller J. Wilke

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te Groningen

Telefoon (050)3678111 Bijlage(n) div. Ons kenmerk RO13.3461352
Datum - 7 FEB 2013 Uw brief Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

In januari 2012 heeft u de begraafvisie 'Een graf in Stad' vastgesteld. Die visie beschrijft de huidige situatie en de gewenste ontwikkelingen met betrekking tot onze begraafplaatsen en het begraven in Groningen.

Thans zijn er in Groningen vier actieve begraafplaatsen nl. Selwerderhof, Hoogkerk, Esserveld en Noorddijk. Zoals in de begraafvisie al aangegeven: op onze grootste begraafplaats, Selwerderhof, zijn nog tot in lengte van dagen ruim voldoende begraafplekken, de begraafplaats Noorddijk is vol. Niet alle graven daar zijn al in gebruik, maar ze zijn wel alle uitgegeven en gereserveerd.

U heeft ons opgedragen te onderzoeken of het mogelijk is de begraafplaats in Noorddijk uit te breiden. Een rapportage van dat onderzoek treft u als bijlage 1.

Verschillende opties

Zoals u in het rapport kunt lezen is het mogelijk de begraafplaats Noorddijk naar drie zijden uit te breiden: oost, west en noord. De benodigde grond is gemeentelijk eigendom. Gegeven de grondwaterstand moet voor de aanleg van nieuwe graven de grond in elke optie met 1 tot 1,2 meter worden opgehoogd.

Oost: dit betreft het huidige voorplein van de begraafplaats. Hier is uitbreiding mogelijk op twee manieren. Voor de eerste mogelijkheid moeten de waardevolle bomen op het voorplein verdwijnen vanwege de ophoging. Deze consequentie achten wij zo ongewenst dat deze mogelijkheid niet verder is uitgewerkt. De tweede mogelijkheid houdt in dat de bomen blijven staan, maar dat verhoogde grondruggen tussen de bomen worden aangelegd waarin kan worden begraven. Hier is dan plaats voor circa 120 graven. Bij 25 graven per jaar zou de begraafplaats dan binnen 5 jaar weer vol zijn.

In de bijlage 2 Uitbreiding oostzijde is schematische weergegeven hoe de entree er na het ophogen er uit komt te zien.

West: dit betreft een uitbreiding aan de achterzijde van de huidige begraafplaats, in de richting van Drielanden. Hier is ruimte voor ongeveer 400 graven, hetgeen ongeveer 16 jaar soelaas biedt. Deze optie heeft als nadeel dat de nieuwe begraafplaats de woningen van Drielanden dicht zal naderen. Daarbij is de grond weliswaar gemeentelijk eigendom, maar via erfpacht overgedragen aan Natuurmonumenten.

Noord: hier is de meeste ruimte. Afhankelijk van de inrichting zouden hier 1000 tot 1500 nieuwe graven kunnen worden aangelegd. Dat aantal is voldoende tot ver in de toekomst. Wel moet dan na het verlopen van huurtermijnen consequent worden geruimd, dit is ook mogelijk doordat in de nieuwe situatie geen verschillende rechten (huur en koop) door elkaar lopen.

Inmiddels wordt onderzocht of het mogelijk is om op het voorterrein van Noorddijk urnengraven aan te leggen. Om urnengraven te maken hoeft de grond maar heel beperkt te worden opgehoogd.

Kosten

Technisch en ruimtelijk is uitbreiding van de begraafplaats Noorddijk zonder meer mogelijk. De kosten vormen echter een fors obstakel. Bij alle opties is ophoging en inrichting noodzakelijk.

Bij uw bespreking van de graftarieven heeft u steeds aangegeven veel belang te hechten aan betaalbare grafrechten en grafhuur. Bij alle opties voor Noorddijk moeten de grafkosten echter sterk worden verhoogd. De aanlegkosten zijn dermate hoog dat de kosten per graf hierdoor minimaal zouden verviervoudigen.

De kosten per graf kunnen worden beperkt als de raad het voor uitbreiding noodzakelijke bedrag voor dit doel beschikbaar stelt. Aan de noordzijde - die gezien alle aspecten onze voorkeur heeft - gaat het om een bedrag van € 2 tot 2,5 miljoen. De investering aan de oostzijde bedraagt ruim € 300.000, de investering aan de westzijde € 1 mln.

Daarnaast heeft de gemeente bij de aanleg van een nieuwe begraafplaats aanloopverliezen. Zolang niet alle graven zijn uitgegeven moeten de kapitaalslasten op de investering worden voorgefinancierd. Bij optie 1 (oostzijde) gaat het om € 10.000 per jaar gedurende 5 jaar, bij optie 2 (noordzijde) gaat het, afhankelijk van de gekozen optie, tussen de € 70.000 en € 95.000 per jaar gedurende 40 tot 60 jaar. Optie 3 (westzijde) kost gedurende 16 jaar € 34.000 per jaar.

In bijlage 3 Financiële uitwerking is een en ander nader uitgewerkt.

Conclusie

Wij hebben bovenstaande informatie besproken met bewoners van Noorddijk. Zij betreuren het dat op 'Noorddijk' geen graven meer uitgegeven kunnen worden en geven aan groot voorstander te zijn van uitbreiding van de begraafplaats. De brief van de wijkraad Ruischerbrug, Ruischerwaard, Noorddijk is bijgevoegd.

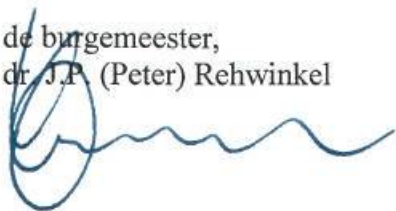
Wij hebben begrip voor het speciale gevoel dat veel van deze bewoners hebben bij 'hun' begraafplaats en willen deze dan ook niet zonder meer als gesloten beschouwen. Anderzijds menen wij dat de huidige financiële omstandigheden de met uitbreiding gemoeide uitgaven nu niet toelaten. Ook omdat een dringende noodzaak daartoe ontbreekt; een gegeven is immers dat binnen de gemeente Groningen voldoende begraafmogelijkheden aanwezig zijn doordat Selwerderhof ruimte biedt tot in lengte van jaren.

Volgvel 2

Dit alles in aanmerking genomen willen wij u voorstellen de gronden aan de noordzijde van de begraafplaats Noorddijk te reserveren en over vijf jaar, dus in 2018, opnieuw de haalbaarheid van uitbreiding te beoordelen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a series of wavy lines.

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

A handwritten signature in blue ink, featuring a large, stylized initial 'M' followed by a long, horizontal stroke that curves downwards at the end.

Onderzoek naar uitbreidingsmogelijkheden begraafplaats Noorddijk

1. Aanleiding

De raad heeft de begraafvisie "Een graf in Stad" in januari 2012 vastgesteld. De raad heeft als uitvloeisel van de vaststelling het college opdracht gegeven een onderzoek te doen of in Noorddijk een uitbreiding van de begraafcapaciteit kan worden gerealiseerd.

Algemeen

Groningen heeft totaal 11 gemeentelijke en verschillende niet gemeentelijke begraafplaatsen. Verschillende begraafplaatsen zijn nauwelijks of niet meer in gebruik. Groningen heeft vier actieve begraafplaatsen nl. een grote (Selwerdthof) en drie kleinere (Eserveld, Nieuw Hoogkerk en Noorddijk). Noorddijk is 'vol' dat wil zeggen: er zijn geen uit te geven graven meer. Al eerder uitgegeven graven zijn nog niet allemaal in gebruik. De raad heeft het college opdracht gegeven te onderzoeken of uitbreiding in Noorddijk haalbaar is.

Uitgangspunten:

- Uitbreiding van bestaande begraafplaatsen mag geen afbreuk doen aan de kwaliteit van de bestaande begraafplaats.
- Om de noodzakelijke aanleginvesteringen (deels) terug te verdienen is een (uitbreiding) begraafplaats met minimaal 1000 graven gewenst.

BEGRAAF
NED: HEN
NIE LIOT DE AKK
DIE 'T AL DMYAT
WAT EENS ONS H
KERKVOEDER:

G. SCHOONVELD.

J. POST.

H. SMANT.

NOORDDIJK

The background of the page is a photograph of a brick wall with a gable roof. The bricks are reddish-brown. To the right, a tree with bare branches is visible against a light sky. The overall scene is somewhat overcast.

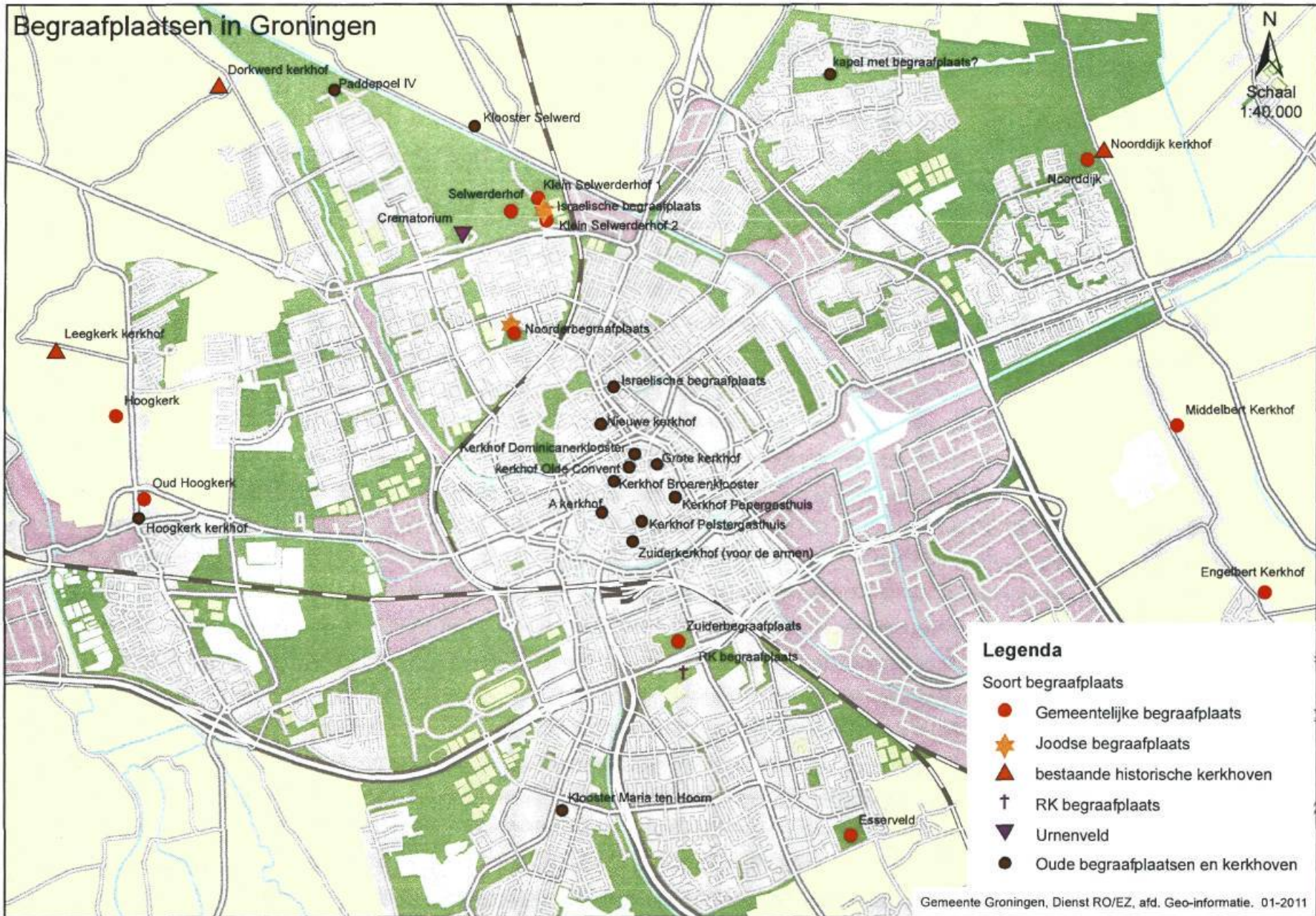
2. Leeswijzer en opzet van het onderzoek

In de begraafvisie 'Een graf in de stad 2012' is het volgende opgenomen: "De begraafcapaciteit alleen al op Selwerderhof is voldoende om aan de vraag te voldoen. Om onze inwoners keus te kunnen blijven bieden blijven Noorddijk, Nieuw Hoogkerk en Esserveld ook open. Naast het ruimen van graven is uitbreiding van bestaande begraafplaatsen Noorddijk en Hoogkerk een optie. De begraafplaats Noorddijk is inmiddels vol. Als het wenselijk is een begraafplaats aan de oostzijde van de stad te houden is uitbreiding van Noorddijk een optie. In het onderzoek is uitbreiding in drie richtingen onderzocht nl. in oostelijke richting (optie 1), noordelijke richting (optie2) en westelijke richting (optie 3). De raad heeft het college opdracht gegeven nader onderzoek te doen naar het uitbreiden van de begraafplaats Noorddijk.

In het onderzoek is naar de volgende onderwerpen gekeken;

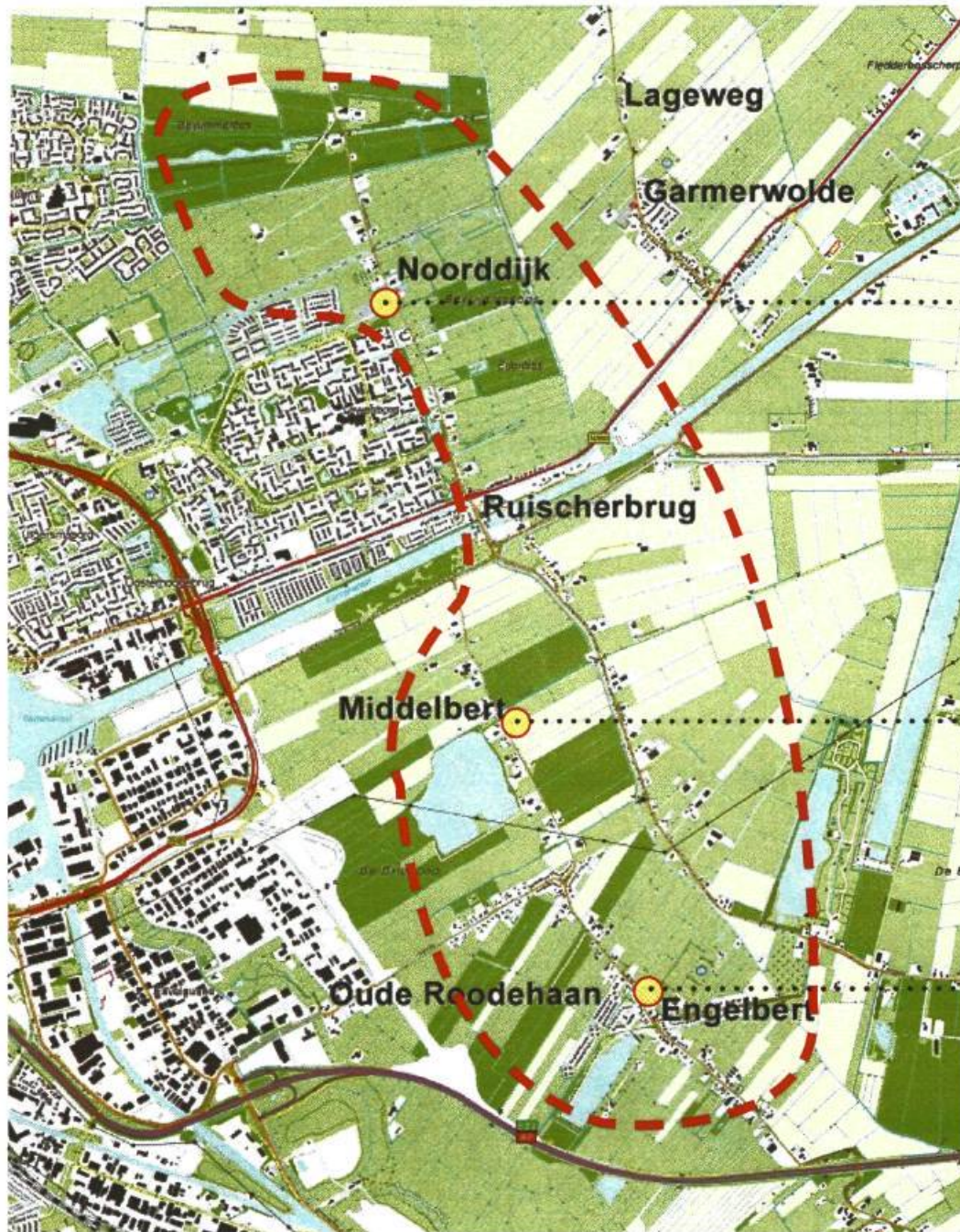
1. **Stedenbouwkundig/landschappelijk:** Past een mogelijke uitbreiding in de bestaande stedenbouwkundige/landschappelijk structuur?
2. **Ecologisch/flora en fauna:** Welke gevolgen heeft een mogelijke uitbreiding op de ecologie?
3. **Archeologie:** Welke gevolgen heeft een mogelijke uitbreiding op de archeologische situatie?
4. **Logistiek en beheer:** Welke gevolgen heeft deze uitbreiding op logistiek en beheer van de bestaande begraafplaats?
5. **Aantal graven:** Is er voldoende ruimte om op efficiënte nieuwe graven aan te leggen?
6. **Financieel:** Is het mogelijk de begraafplaats uit te breiden en het huidige tarief te handhaven?

Uit al deze aspecten wordt een conclusie getrokken over de wenselijkheid van de specifieke uitbreiding op de begraafplaats.

Kaart met de huidige en oude begraafplaatsen in Groningen

Begraafplaatsen aan de oostzijde van de stad

Begraafplaats Noorddijk
(Gem. eigendom)

Kerkhof Middelbert
(géén Gem. eigendom)

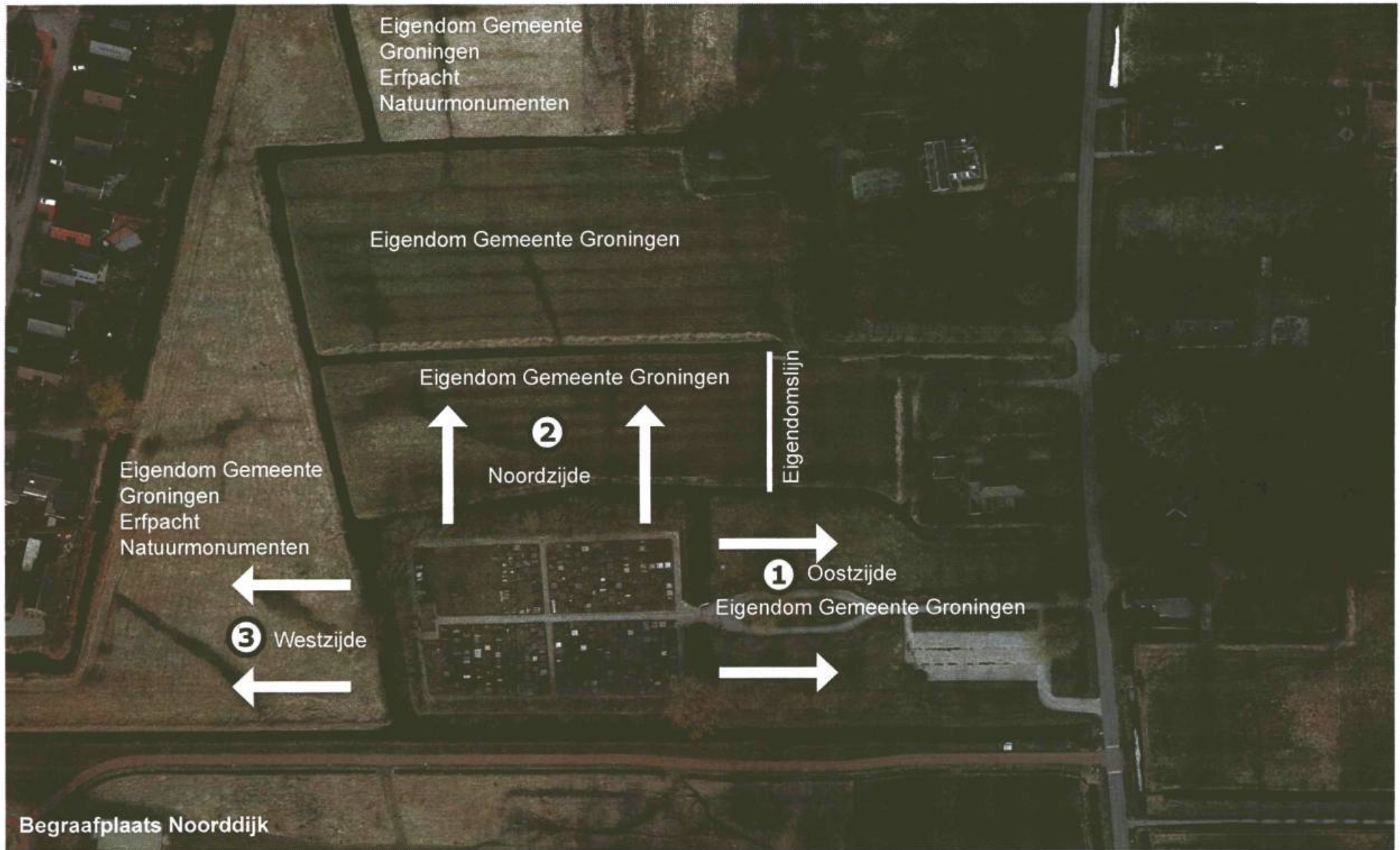
Kerkhof Engelbert
(géén Gem. eigendom)

3. Noorddijk

Kenmerken:	In gebruik sinds 1917 Alleen nieuwe graven geen bijzettingen	Omvang: 1,5 ha Aantal graven: 925 Aantal overledenen: 794 Zowel bepaalde als onbepaalde tijd graven (door elkaar heen)
Landschap:	De begraafplaats is eenvoudig en functioneel in ontwerp.	
Cultuurhistorie:	Gaaf ensemble van kerk en begraafplaats in een historisch lint. De kerk is Rijksmonument. Gevarieerd beeld in grafmonumenten, waaronder een bijzonder gietijzeren exemplaar. Militair eregraf voor Engelse militairen.	
Archeologie:	De percelen liggen in de archeologische zone Noorddijk.	
Ecologie:	De locatie heeft in de structuurrijke omgeving vooral een functie als voedsel- en rustplaats voor vleermuizen, (zang) vogels en uilen.	
Stedelijk functioneren:	Belangrijke begraafplaats voor oud-Noorddijkers, Noorddijkerweg e.o., onderdeel van de lintbebouwing vlak tegenover de oude kerk.	

3.1 Eigendom rondom de begraafplaats

3.2 Beantwoording vragen

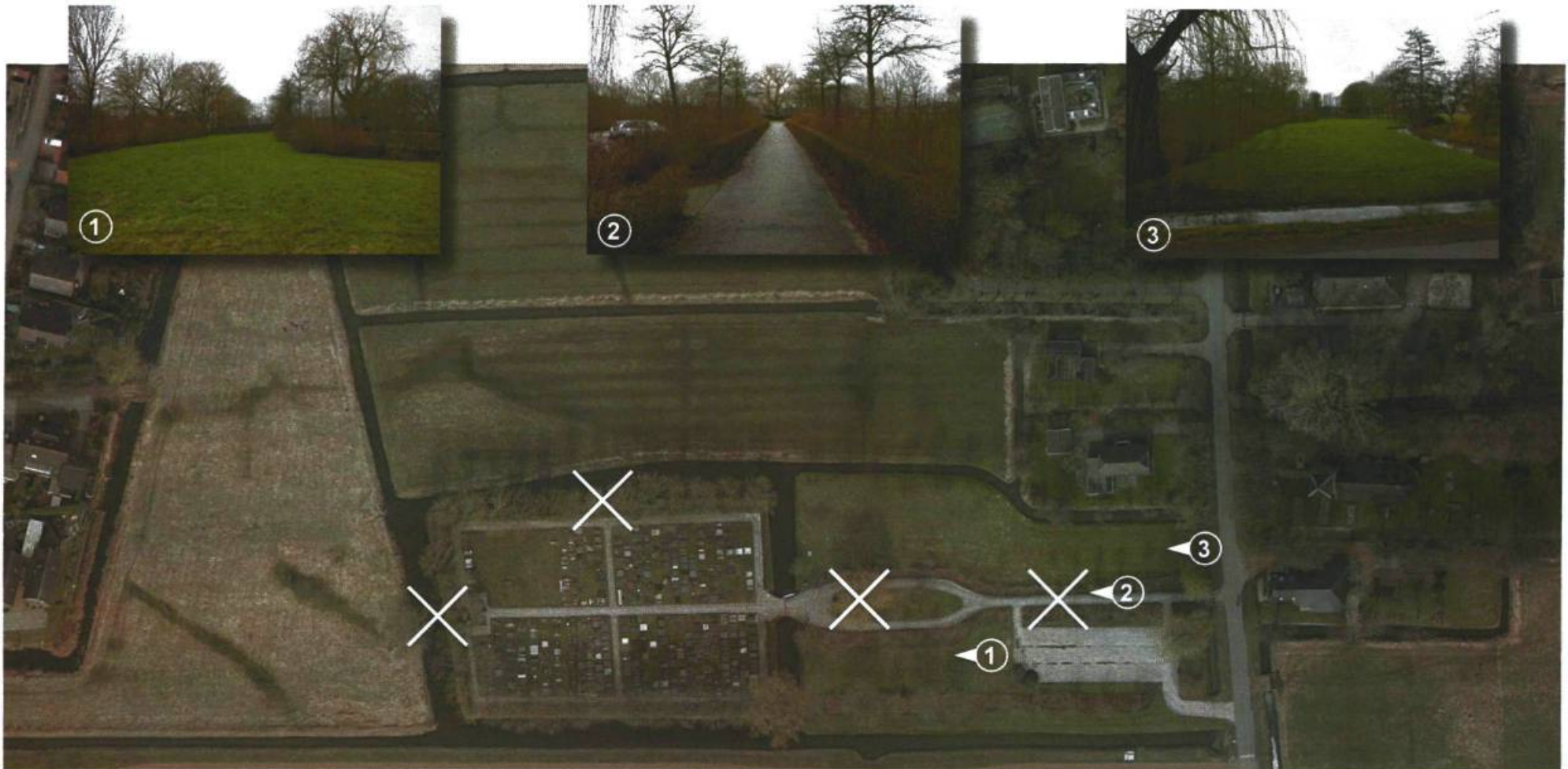

1. Stedenbouwkundig/landschappelijk:

Past de voorgestelde uitbreiding in de bestaande stedenbouwkundige en landschappelijke structuur?

Momenteel kent Noordijk een prachtige opzet, een voorplein met daarachter een rustige begraafplaats.

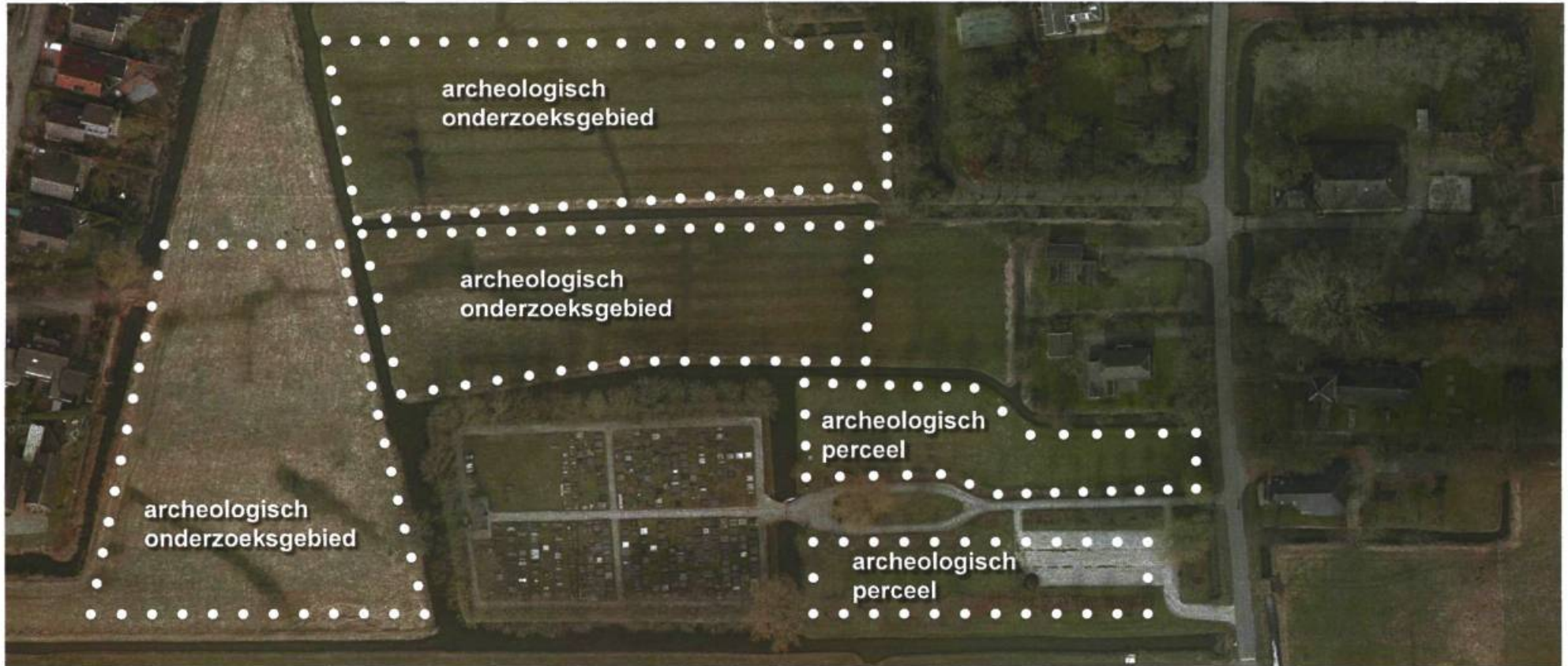
- Oostzijde uitbreiden, optie 1: De opzet van een voorplein en een achtergelegen begraafplaats is mooi. Door naast de bestaande entree nieuwe graven aan te leggen, wordt de opzet verstoord.
- Noordzijde, optie 2: De opzet van het voorplein en een achtergelegen begraafplaats is fraai. De huidige begraafplaats is een smalle strook, qua maat passend in de verkaveling van de Noordijkerweg. Door een nieuwe begraafplaats naast de oude aan te leggen wordt deze ruimtelijk verstoord.
- Westzijde uitbreiding, optie 3: Door aan de westzijde, achter de bestaande begraafplaats een nieuw begraafveld aan te leggen wordt de oude opzet verstoord. De gewenste groene buffer tussen Lewenborg en de begraafplaats komt hierdoor te vervallen.

2. Ecologisch/flora en fauna:

Welke gevolgen heeft deze uitbreiding op de ecologie en bestaande flora en fauna?

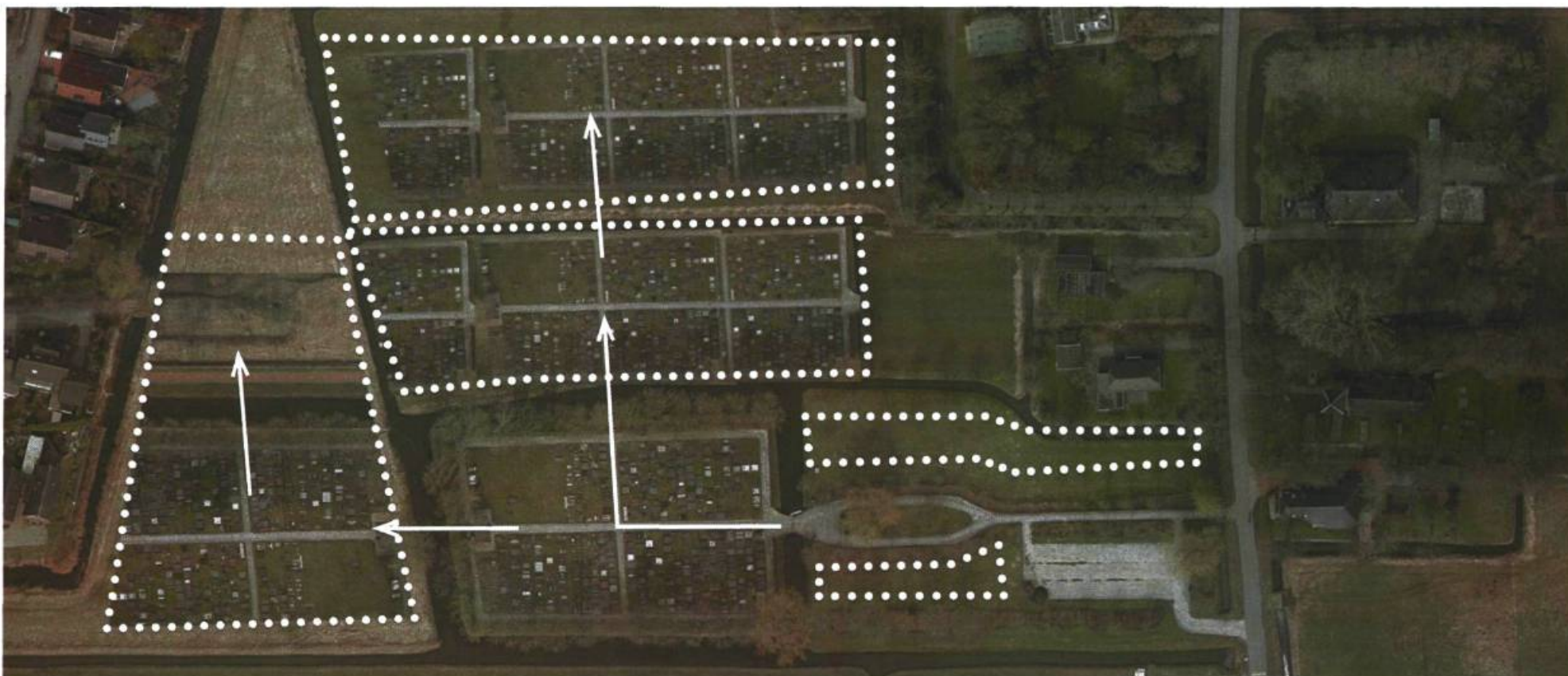
- Oostzijde: Een van de fraaie en kenmerkende elementen van Noorddijk zijn de oude bomen op het voorplein. Om op het voorplein graven aan te leggen moet het terrein (100-120 cm) worden opgehoogd. Als het gehele terrein wordt opgehoogd kan een redelijk aantal graven worden aangelegd maar dan moeten de mooie bomen worden gekapt. Als we deze waardevolle bomen willen behouden dan kunnen alleen smalle stroken grond worden opgehoogd. Het worden dan smalle 1-1,2 meter hoge grondruggen, waar totaal ongeveer 100-150 graven in kunnen worden aangelegd.
- Noordzijde: voor de aanleg van een begraafplaats moeten enkele bomen worden gekapt.
- Westzijde: voor de aanleg van een begraafplaats moeten enkele bomen worden gekapt.

3. Archeologie:

Welke gevolgen heeft deze uitbreiding op de archeologische situatie?

- Oostzijde: Het voorterrein van de begraafplaats is een archeologisch perceel. Het perceel is dubbelbestemd als archeologisch perceel (Waarde - Archeologie 1) en is daarmee omgevingsvergunningplichtig. In soortgelijke situatie zijn wel graven gemaakt. Er moet dan een ophoging van min. 1 meter worden aangebracht. De graven worden dan in deze meter gemaakt. Door een bepaalde herkenbare laag direct op de nu bestaande gronden te leggen wordt voorkomen dat de archeologische gronden alsnog worden geroerd.
- Noordzijde: archeologisch onderzoeksgebied. Nader onderzoek moet de precieze archeologische waarde bepalen.
- Westzijde: archeologisch onderzoeksgebied. Nader onderzoek moet de precieze archeologische waarde bepalen.

4. Logistiek en beheer:

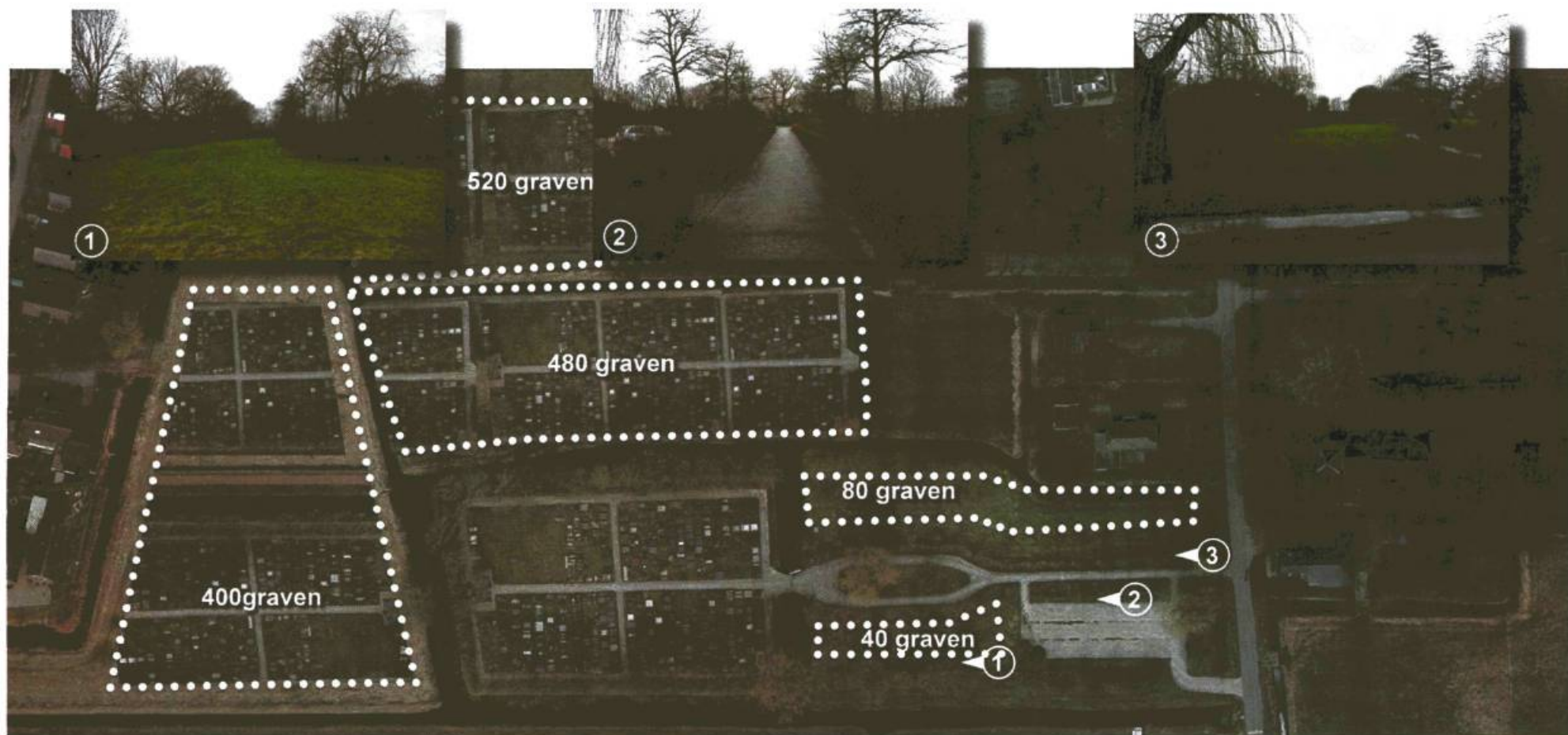
Welke gevolgen heeft deze uitbreiding op het gebruik en beheer van de bestaande begraafplaats?

- Oostzijde: De bereikbaarheid van dit terrein is goed. De bestaande begraafplaats wordt niet verstoord.
- Noordzijde: Bij deze uitbreidingsoptie geldt dat de bereikbaarheid van de nieuwe begraafplaats niet goed is. Het is fysiek en logistiek onhandig en onwenselijk om alle vervoer van en naar de nieuwe begraafplaats over de al bestaande begraafplaats te leiden.
- Westzijde: Bij deze uitbreidingsoptie geldt dat de bereikbaarheid van de nieuwe begraafplaats niet goed is. Het is fysiek en logistiek onhandig en onwenselijk om alle vervoer van en naar de nieuwe begraafplaats over de al bestaande begraafplaats te leiden.

5. Voldoende ruimte om op efficiënte wijze nieuwe graven aan te leggen?

- Oostzijde: Er is zeer beperkt ruimte om uit te breiden vanwege bomen en archeologie
- Noordzijde: Er is voldoende ruimte om uit te breiden.
- Westzijde: Door de erfpachtrechten van Natuurmonumenten kan hier niet zonder meer een begraafplaats worden aangelegd. Daarbij zou de nieuwe begraafplaats op heel korte afstand komen van bestaande woningen.

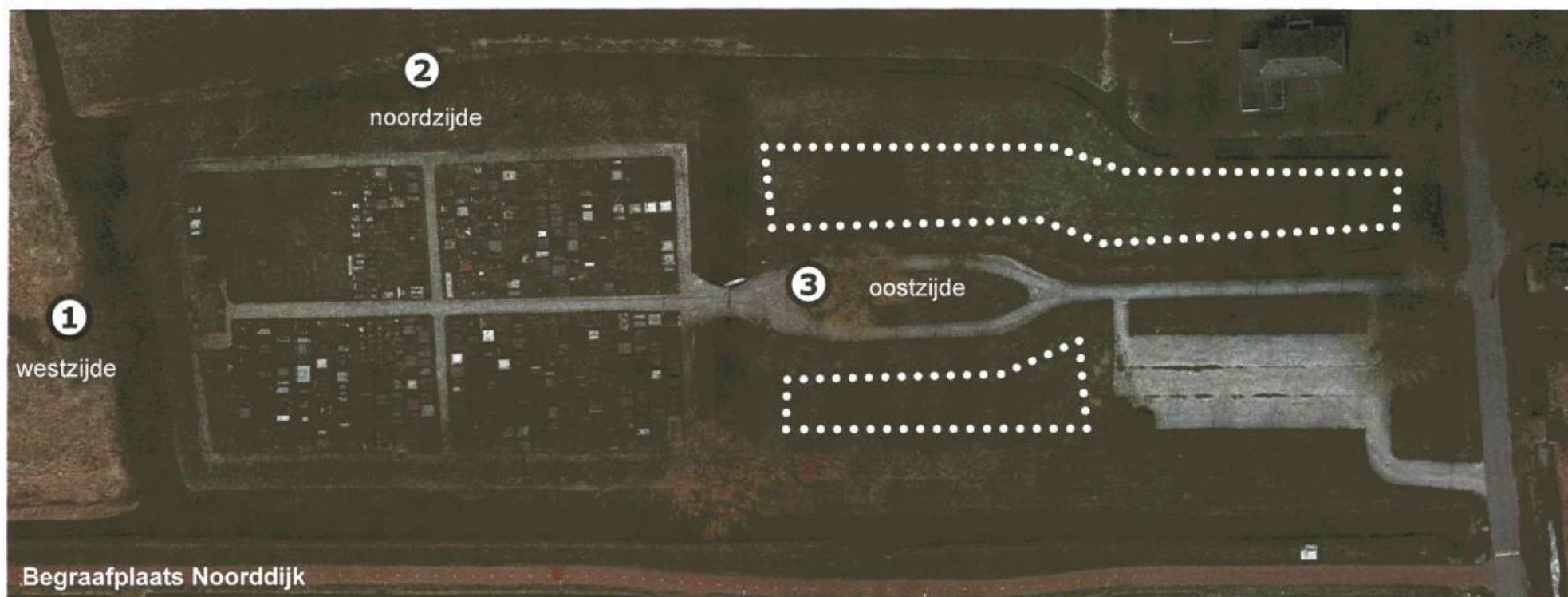

6. Financieel:

Het aanleggen van de begraafplaats heeft grote consequenties voor de huidige tarieven. In vroeger tijden werden aanlegkosten van een begraafplaats niet doorberekend in de tarieven. Eigenlijk worden momenteel alleen onderhoudskosten in de tarieven opgenomen.

Om een begraafplaats aan te leggen moeten o.a. de volgende zaken worden uitgevoerd. De begraafplaats moet met 1 tot 1,2 meter zand worden opgehoogd, er moeten paden, drainage, nutsaansluitingen, plantvakken, banken, grasperken, parkeerplaatsen en een eenvoudig gebouw met voorzieningen voor medewerkers worden aangelegd.

De kosten van de aanleg maken het noodzakelijk om een tarief van minstens € 3700 te berekenen. Zelfs in dat geval is er pas een dekkende exploitatie als de begraafplaats vol is, bij een begraafplaats met 1000 graven zal dat ongeveer 40 jaar duren.

Noorddijk, uitbreiding in	oostzijde richting	noordzijde richting	westzijde richting
Stedenbouw/landschappelijk	-	-	-
Ecologie/flora en fauna	-	+	+
Archeologie	-	+/-	+/-
Logistiek en beheer	+	+/-	-
Voldoende ruimte om graven efficiënt aan te leggen	nee	ja	nee
Huidig tarief houdbaar	nee	nee	nee
Conclusie uitbreiding	-	+/-	-

180 m.

Bijlage Rekenmodel

Uitgangspunten:

- 1000 graven
- 1 laags
- 100 urnengraven
- (evt. uitbreiding)

Totaal 3 a 3,5 ha.

Een kleine begraafplaats met een sloot incl. maaipad rondom en een groene zoom van ongeveer 20 m. breed met bomen en bos- en haagplantsoen.

Op de begraafplaats worden een aantal bomen in lijnstructuren aangeplant. Aan de kopse einden van een grafveldje is ruimte voor (sier)heesters. Urnengraven en strooiveldjes kunnen in de groene omranding.

Ophoging van het totale gebied met 1 tot 1,5 meter grond is noodzakelijk om een begraafplaats te kunnen realiseren.

Groen 1,2 ha.

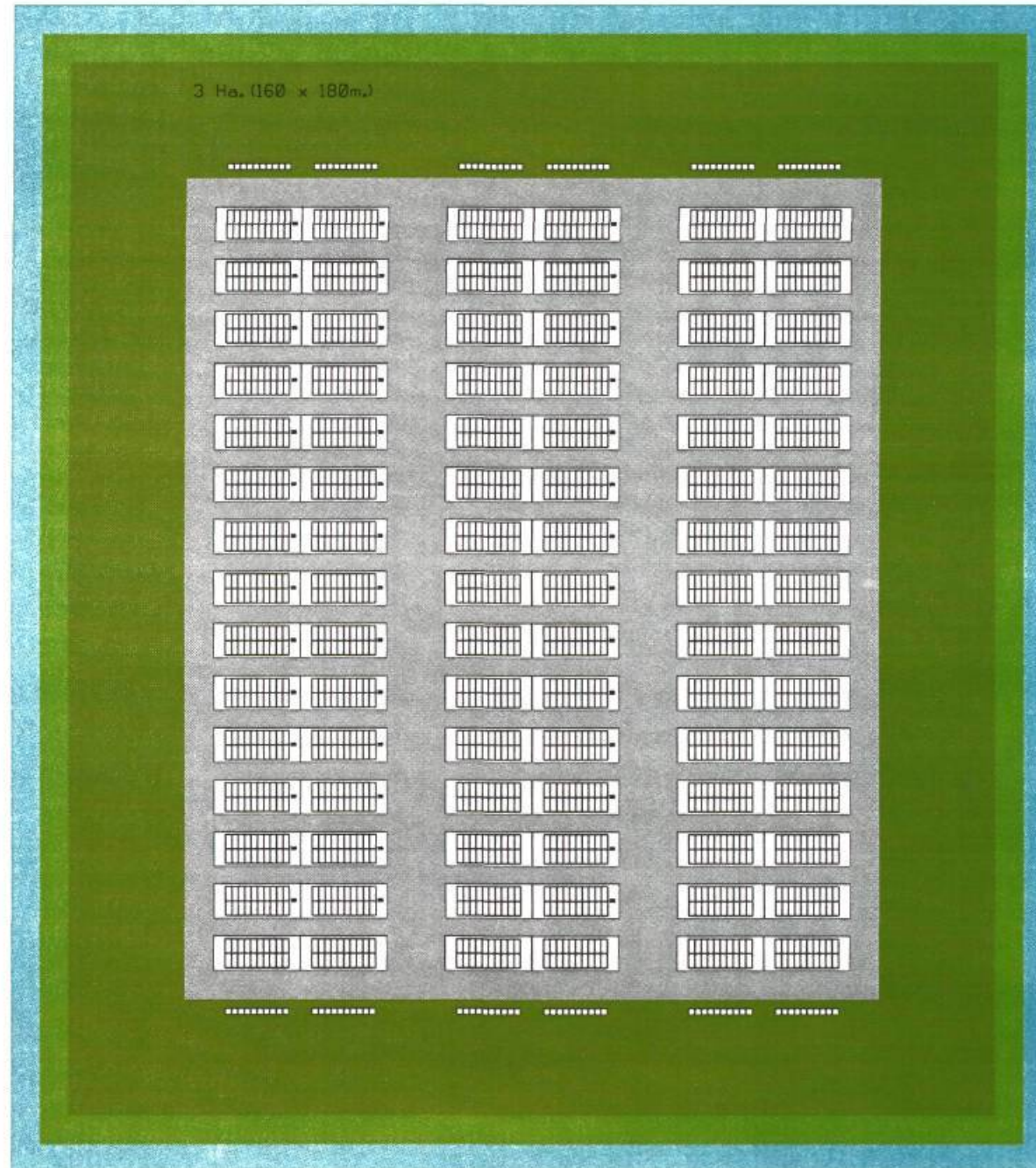
Bomen en bos en haagplantsoen en een sloot rondom (5 m. breed)

Maaipad rondom 0,35 ha.

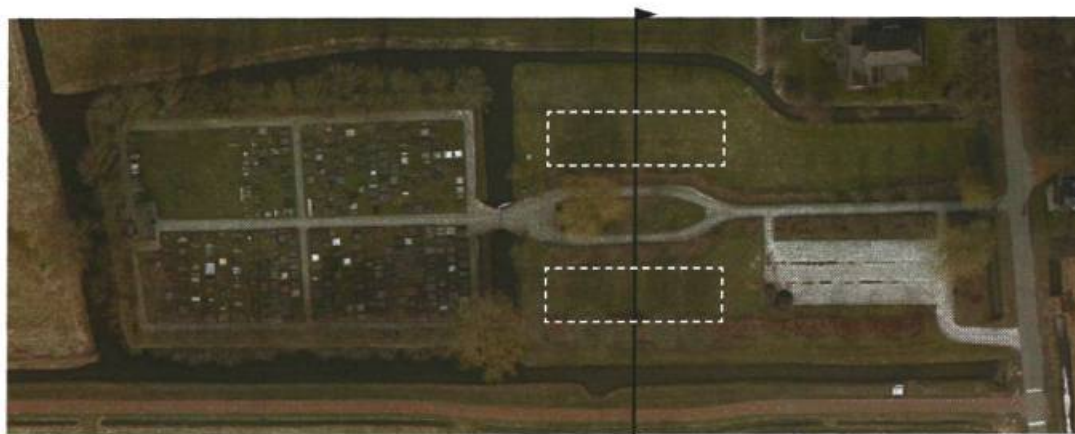
Water 0,37 ha.

Grijs 0,9 ha.

Graven 1,4 ha.

200 m.

Principe doorsnede

De afbeelding hieronder laat een dwarsdoorsnede zien van de begraafplaats Noorddijk, het gaat hierbij om het voorste deel tussen de oude begraafplaats en de Noorddijkerweg.

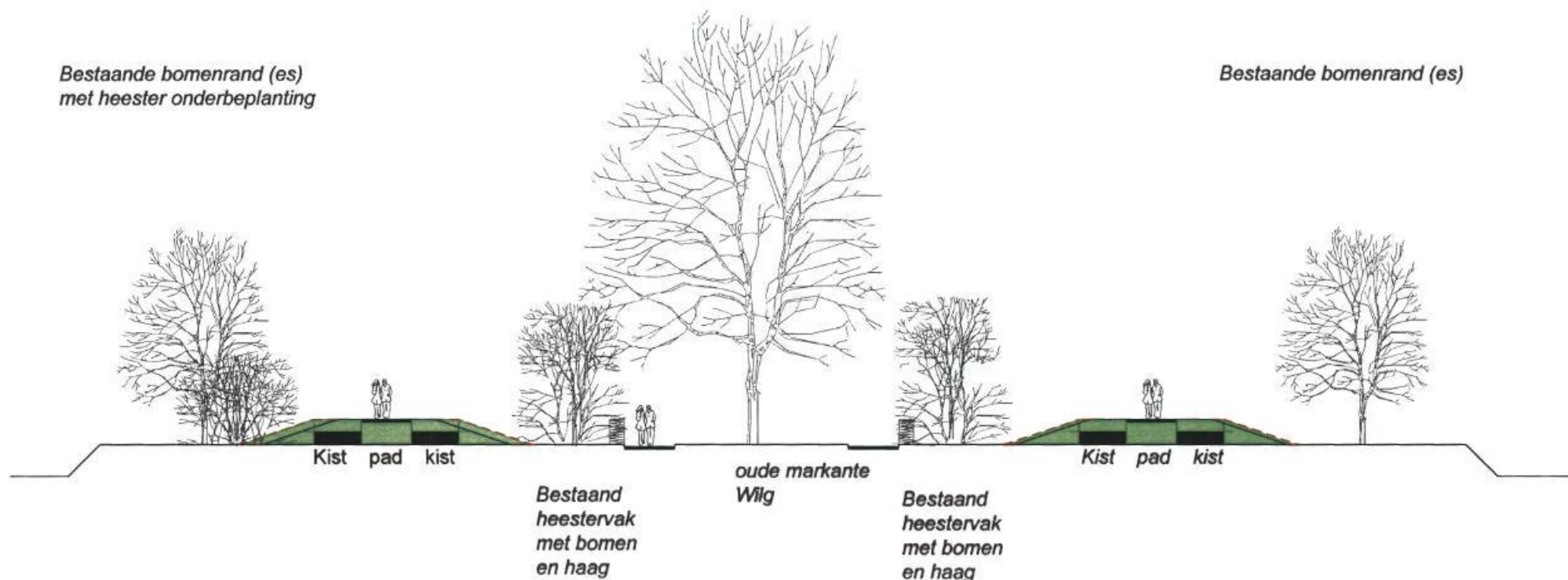
Gezien de archeologische waarde en de hoge grondwaterstand kan hier alleen worden begraven indien het terrein wordt opgehoogd.

Op de doorsnede is aangegeven wat de ruimtelijke consequenties zijn van het ophogen van het terrein (zie de groene delen).

Er is rekening gehouden met de toegankelijkheid voor invaliden (per veld zal een hellingbaan aangelegd moeten worden van minimaal 30 meter op basis van 4% helling met daarnaast een rustpunt halverwege) en een minimale gronddekking van 60 cm (Wet op de lijkbezorging). Er is nog geen Boomeffectanalyse (BEA) opgesteld.

Bestaande bomenrand (es) met heester onderbeplanting

Bestaande bomenrand (es)

Bijlage 3 Financiële uitwerking

Parameters	
onderhoudskosten per graf per jaar	25
afname graven per jaar	25
rente	3,35%
lineaire afschrijving in	40 jaar

Exploitatielasten per graf/per jaar	Optie 1	optie 2a	optie 2b	optie 3
Investering:	310.000	2.600.000	2.000.000	1.000.000
aantal graven:	120	1.500	1.000	400
Totale kapitaallasten over investering	18.000	152.000	117.000	59.000
volledig benut na x jaar (bij afname 25 graven per jaar:	5	60	40	16
kapitaallasten per jaar per graf	150	101	117	148
onderhoud per jaar per graf	25	25	25	25
Totaal exploitatielasten per graf bij volledige afname	175	126	142	173
Afkoop 30 jaar (tarief) per graf	5.250	3.790	4.260	5.175
Huidig tarief	750	750	750	750

Totale exploitatielasten begraafplaats	Optie 1	optie 2a	optie 2b	optie 3
Totaal exploitatielasten per jaar:	21.000	189.500	142.000	69.000
Gemiddelde aanloopverliezen per jaar: (ivm niet benutte capaciteit)	10.500	94.750	71.000	34.500
Totale kosten per jaar	31.500	284.250	213.000	103.500
Totaal aanloopverliezen:	50.400	5.685.000	2.840.000	552.000